

Î N C H E I E R E

21 martie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Valeriu Doagă
Luiza Gafton
Tamara Chișca-Doneva

examinând admisibilitatea recursului declarat de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Paraschiv Andrei împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecarea cauzei în termen rezonabil și repararea prejudiciului moral,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 20 septembrie 2017, prin care a fost admis apelul declarat de către Paraschiv Andrei, a fost casată hotărârea Judecătoriai Chișinău, sediul Rîșcani din 20 mai 2017 și a fost emisă o nouă hotărâre de admitere parțială a acțiunii,

c o n s t a t ă :

La 20 februarie 2017 Paraschiv Andrei a depus o cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al RM cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecarea cauzei în termen rezonabil și repararea prejudiciului moral.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că, la 5 aprilie 2016, s-a adresat în instanță cu cerere de chemare în judecată împotriva Guvernului RM și a Ministerului Finanțelor al RM privind constatarea faptului încălcării principiului egalității în procesul de executare a Legii nr. 1530 din 12 decembrie 2003 și a Hotărârii Guvernului nr. 179 din 20 februarie 2003 și obligarea pârâților să modifice actele respective.

A comunicat că la 1 ianuarie 2017 a depus cerere de accelerare a examinării cauzei, iar prin încheierea din 5 ianuarie 2017, cererea a fost respinsă ca neîntemeiată, încheiere pe care reclamantul o consideră emisă cu încălcarea dreptului său la un proces echitabil.

A menționat că judecătorul care a examinat cauza a încălcat termenul rezonabil de judecare a pricinii, fixând ședința de judecată de la 13 decembrie 2016 tocmai la 14 martie 2017, cu un interval de 3 luni.

A afirmat că la 10 februarie 2017, a recepționat prin intermediul poștal citație potrivit căreia ședința de judecată a fost stabilită pentru data de 10 aprilie 2017, ora 09:30.

A solicitat constatarea faptului încălcării dreptului la examinarea cauzei în termen rezonabil și încasarea din bugetul de stat a prejudiciului moral în mărime de 5 000 lei.

Prin hotărârea Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani din 20 mai 2017 acțiunea a fost respinsă, ca fiind neîntemeiată.

Prin încheierea Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani din 20 mai 2017, a fost corectată eroarea admisă în hotărâre privind numărul cauzei.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 20 septembrie 2017 a fost admis apelul declarat de către Paraschiv Andrei, casată hotărârea Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani din 20 mai 2017 și a fost emisă o nouă hotărâre prin care acțiunea a fost admisă parțial.

S-a constatat încălcarea dreptului lui Paraschiv Andrei la judecare în termen rezonabil a cauzei civile la acțiunea lui Paraschiv Andrei împotriva Guvernului RM și a Ministerului Finanțelor al RM cu privire la constatarea încălcării principiului egalității în fața legii și s-a încasat de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției, în beneficiul lui Paraschiv Andrei prejudiciul moral în sumă de 1 000 lei. În rest, pretențiile au fost respinse.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a reținut că potrivit prevederilor art. 6 din Convenția Europeană, judecarea cauzelor privitoare la un drept civil sau o acuzație penală, așa după cum aceste noțiuni au fost definite în jurisprudența CEDO, urmează să fie efectuată în termen rezonabil.

Criteriile de apreciere a termenului rezonabil de judecare a cauzei au fost constatate de CEDO în cauza Frydlender vs France ([GC], nr.30979/96, §43, ECHR 2000-VII), astfel Curtea a specificat că rezonabilitatea duratei procedurilor trebuie evaluată în lumina circumstanțelor cauzei, ținând cont de următoarele criterii: complexitatea cauzei, comportamentul reclamantului și al autorităților relevante și importanța cauzei pentru reclamant.

Instanța de apel a reiterat că remediul intern eficient de apărare a dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei este instituit prin Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești.

Mecanismul aplicat prin lege, este în a asigura persoanei interesate posibilitatea de a solicita atât urgentarea procedurilor în cursul procedurii judiciare, cât și de a încasa compensația pentru prejudiciului cauzat prin încălcarea termenului rezonabil în procesul de examinare a cauzelor sau de executare a hotărârilor instanțelor judecătorești.

A mai reținut că potrivit art. 3 alin. (2) din Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011, în cauzele în care se pretinde încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei, cererea de chemare în judecată poate fi depusă în cadrul examinării cauzei în fond, iar potrivit dispozițiilor art. 4 din Lege, sarcina probațiunii lipsei de încălcare

a dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și a lipsei suportării unui prejudiciu moral îi revine Ministerului Justiției, iar sarcina de a dovedi suportarea prejudiciului material cauzat prin această încălcare și suportarea costurilor și cheltuielilor de judecată îi revine reclamantului.

La caz, instanța de apel a constatat că pârâtul, Ministerul Justiției al RM, nu a executat sarcina probațiunii lipsei de încălcare a dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei și a lipsei suportării unui prejudiciu moral, la dosar lipsind informații privind prezentarea raportului și a copiei de pe dosar, inclusiv poziția pârâtului în sensul existenței sau inexistenței dreptului încălcat și a pagubei morale.

Prin urmare, a atestat existența prezumției de încălcare a termenului rezonabil de judecare, prezumție suplinită și de durata procedurilor în cauza din speță care este în materie administrativ-judiciară, ce impunea celeritate prin reglementare expresă, dar și lipsa impedimentelor de judecare a cauzei, chiar și în absența participanților la proces.

La 23 ianuarie 2018 Ministerul Justiției al RM a declarat recurs împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 20 septembrie 2017, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei contestate cu emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii.

În motivarea recursului a indicat că judecarea cauzei în termenul invocat a avut loc din cauza comportamentului părților, și anume pe parcursul examinării cauzei au intervenit nenumărate cereri de amânare a ședințelor, inclusiv 13 dintre acestea au fost exclusiv din vina reclamantului Paraschiv Andrei.

A susținut că instanța de apel la emiterea deciziei nu a luat în considerație faptul că termenul rezonabil urmează a fi apreciat în coroborare cu termenii prevăzuți de legislația procesual civilă, care sunt stabiliți în vedea asigurării desfășurării procesului cu respectarea unor principii fundamentale, cum ar fi principiul disponibilității, contradictorialității și egalității în drepturi a participanților la proces.

A afirmat că instanțele de judecată nu sunt în drept să nege drepturile procesuale ale participanților la proces și să ignore poziția procesuală a acestora în scopul examinării cât mai urgente a unei cauze.

Astfel, a comunicat că în condițiile în care la caz, reclamantul Paraschiv Andrei nu a ridicat careva obiecții referitor la rezonabilitatea termenilor de examinare și din contra, conform datelor cuprinse în raportul motivat, a și contribuit personal la prelungirea termenului de examinare a cauzei, termenul îndelungat de examinare a litigiului principal nu poate fi imputat autorităților judiciare.

A invocat că ținând cont de natura dreptului lezat, de complexitatea cauzei, de statutul reclamantului și comportamentul acestuia, suma acordată ca despăgubire morală este exagerată și neechitabilă suferințelor pretinse că ar fi fost suportate.

A mai reiterat că simpla constatare a încălcării dreptului reprezintă prin sine o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral.

În conformitate cu art. 434 CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Din materialele cauzei se atestă cu certitudine că Curtea de Apel Chișinău a expediat în adresa părților copia deciziei din 20 septembrie 2017 la 5 decembrie 2017, fapt confirmat prin scrisoarea de însoțire nr. 17312 (f. d. 100), însă lipsesc date cu privire la recepționarea acesteia de către Ministerul Justiției al RM.

Astfel, recursul declarat la data de 23 ianuarie 2018 împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 20 septembrie 2017, se consideră a fi depus în termen.

Examinând temeiurile recursului declarat de către Ministerul Justiției al RM în raport cu materialele cauzei civile, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul este inadmisibil.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) Cod de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a pricinii sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Conform prevederilor art. 433 lit. a) Cod de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin.(2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de către Ministerul Justiției al RM nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Astfel, argumentele invocate în recursul declarat se referă la dezacordul recurentului cu soluția pronunțată de către instanța de apel, însă nu relevă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează și faptul că procedura admisibilității constă în verificarea faptului, dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432. alin.(2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

În această ordine de idei, completul Colegiului precizează că, în contextul normelor procedurale din Secțiunea a II-a, Capitolul XXXVIII Cod de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin.(4) Cod de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 Cod de procedură civilă, însă, din recursul declarat nu rezultă argumentul privind încălcarea flagrantă a regulilor de apreciere a probelor.

În acest sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a relevat în jurisprudența sa constantă, rezultând din prevederile art. 6 § 1 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, că nu se impune motivarea în detaliu a unei decizii prin care o instanță de recurs, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge recursul declarat împotriva sentinței pronunțate de o instanță inferioară, ca fiind lipsit de șanse de succes (cauza Rebai și alții contra Franței, Comisia Europeană a Drepturilor Omului, 25 februarie 1995, nr.26561/1995).

În circumstanțele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera inadmisibil recursul declarat de către Ministerul Justiției al RM.

În conformitate cu art. art. 270, 433 lit. a), 440 alin. (1) Cod de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție,

d i s p u n e:

Recursul declarat de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova, se consideră inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului, judecătorul

Valeriu Doagă

Judecătorii

Luiza Gafton

Tamara Chișca-Doneva